

MODERN ÇİN EDEBİYATI YAZARI YE SHENGTAO'IN “BAY PAN SIKINTI İÇİNDE” ADLI HİKÂYESİNİN İNCELEMESİ

AN ANALYSIS ON YE SHENGTAO'S “BAY PAN IN DISTRESS” STORY IN MODERN CHINESE LITERATURE

İsmigül CANTÜRK

Arş. Gör. Dr., Düzce Üniversitesi,
Hakime Erciyas Yabancı Diller Yüksekokulu,
ismigulavci@duzce.edu.tr

Makale Bilgisi

Türü: Araştırma makalesi
Gönderildiği tarih: 3 Eylül 2021
Kabul edildiği tarih: 3 Kasım 2021
Yayınlanma tarihi: 28 Aralık 2021

Article Info

Type: Research article
Date submitted: 3 September 2021
Date accepted: 3 November 2021
Date published: 28 December 2021

Anahtar Sözcükler

Modern Çin Edebiyatı; Ye Shengtao;
Bay Pan Sıkıntı İçinde; Gerçeklik

Keywords

Modern Chinese Literature; Ye
Shengtao; Bay Pan In Distress;
Reality

DOI

10.33171/dtcfjournal.2021.61.2.16

Öz

Modern yazar, eğitimci, gazeteci, yayıncı ve politikacı olarak tanınan Ye Shengtao 叶圣陶 (28 Ekim 1894 - 16 Şubat 1988), -daha önce Ye Shaojun 叶绍钧 olarak bilinen-, 28 Ekim 1894'te Jiangsu Eyaleti, Suzhou'da doğdu. Modern Çin hikâyeciliğinin önde gelen temsilcilerinden biri olarak tanınır. Kısa öyküleri ve çocuk edebiyatına kazandırdığı eserlerle tanınan yazar aynı zamanda eğitim alanında da çok sayıda çalışma yapmıştır. Eğitimci kişiliği, hikâyelerinin temasını etkilerken, halk tarafından daha sevilmiştir. Hikâyelerinde yerel halkın yaşadığı sıkıntıları tema olarak seçerken Çin edebiyatında gerçeklik bakış açısı ile eserlerini kaleme almıştır. Sıradan halkın yaşam öykülerini ve karşılaştıkları zorlukları ustaca kaleme alan yazar, anlatım ve dil-üslup açısından Dört Mayıs dönemi edebiyat akımlarının yazınsal özelliklerini benimsemiştir. Gerçeklik ile kurmaca arasındaki sınırların belirsiz olduğu çok sayıda eseri Çin edebiyatına kazandırmıştır. Dört Mayıs Hareketi'nin etkisi altında, Ye Shengtao kendini edebi çalışmalara adanmış, "edebiyat insan yaşamı içindir" (文学为人生) ve "gerçeklik" (现实主义) felsefesini benimsemiştir.

Bu çalışmada yazarın hikâyeci kimliği ile Bay Pan Sıkıntı İçinde (潘先生在难中) adlı eseri incelenmiştir. Hikâye, tema ve anlatım özellikleri bakımından incelenmiş; başkahraman özellikleri, zaman ve mekân ayrıntılı tahlil edilmiştir. Bay Pan Sıkıntı İçinde adlı hikâyeye, ön planda bir öğretmenin savaş sırasında ailesini koruma çabasını anlatırken, arka planda savaşın gerçek yüzünü ve insanın değişken psikolojik ruh halini anlatmaktadır. Hikâyenin yazınsal özellikleri kadar başkahramanın sergilediği bireysellik, zorluk içinde ruh hali, içinde bulunduğu çıkmaz karşısında davranışları hikâyenin dikkat çekici olmasını ve yıllardır okunmasını sağlamıştır.

Abstract

Ye Shengtao 叶圣陶 (October 28, 1894 – February 16, 1988), known as Ye Shaojun 叶绍钧, was born on October 28, 1894 in Suzhou, Jiangsu Province. He was a Chinese modern writer, educator, journalist, publisher and politician. He was recognized as one of the pioneers of modern Chinese storytelling. The author, known for his short stories and stories for children's literature, did a lot of work in the field of education. His educator personality influenced the theme of his stories and was loved more by the public. He chose the troubles of the local people as a theme in his stories and wrote his works with the point of view of reality in Chinese literature. He skillfully wrote the life stories of ordinary people and the difficulties they faced, and used the literary features of the literary movements of the Fourth of May period in terms of expression and language-style. He published numerous stories in which the boundaries between reality and fiction are blurred. Under the influences of the May Fourth Movement, Ye Shengtao indulged himself in his literary career and He subscribed to the philosophy that "Literature is for life" (文学为人生) and reality (现实主义).

In this study, the author's storyteller identity and his work Mr. Pan In Distress (潘先生在难中) were examined. The story was examined in terms of theme and narrative features; character traits, time and place. The story of "Mr. Pan in Distress" narrates the school principal's efforts to protect his family during the war, and and man's volatile psychological mood. The literary features of the story, the individuality of the character, the mood in difficulty and the troubles he experienced made the story interesting.

Giriş

20. yüzyılın başlarından 1949'da Çin Halk Cumhuriyeti kurulana kadar geçen sürede Çin yazısı ve Çin edebiyatı, geleneksel düşünce biçimlerinden uzaklaşarak içinde bulunduğu siyasi sürecin etkisiyle büyük değişim ve dönüşüm sürecinden geçmiş ve yeniden şekillenmek durumunda kalmıştır. Batı kültürüyle etkileşimin başlamasıyla edebiyatta kullanılan dil tartışılmaya başlanmıştır. Bu dönemin en önemli olaylarından Dört Mayıs Hareketi¹, Çin dilinin sadeleşip basitleştirilmesi; edebiyatta eski, kısa mecazi anlatım biçimlerinin yerine sade, anlaşılır ve konuşma diline bırakmasını hızlandırmıştır. Konuşma dilinin anlatım aracı olarak edebiyatta yer bulması ve geleneksel anlatıdan kopulması bu dönemde gerçekleşmiştir (Gu, 1990, s.18). Geleneksel Çin kültürünü ve eski kültüre temel oluşturan Konfüçyüsçü düşünceleri eleştiren genç yazarlar, edebiyatın yazı dilini sadeleştirmişler ve böylece yenileşme sürecinde en büyük adımı atmışlardır. Buna göre; klasik edebiyatın yazı dili olan “wenyan”den (文言), günlük konuşma dili olan “baihua”ya (白话) geçiş yapılmış ve edebiyat yalnızca soylu ve aydın kesimin anlayabileceği eserler veren bir alan olmaktan sıyrılarak halka ulaştırılmıştır (Ünal, 2017, s.41-42).

Dört Mayıs Hareketi öncülerinden Chen Duxiu (陈独秀) (1879-1942) “Dört Mayıs Hareketi ile ilerici, özgür, yaratıcı, barışçıl, işbirlikçi, eşitlikçi, iyi, çalışkan ve herkes için müreffeh bir toplum oluşturmayı umduklarını, eski gelenekselin muhafazakâr, pasif, kısıtlı, klasikçi, taklitçi, düzensiz, tembel ve sadece birkaç kişi için müreffeh olduğunu” ifade etmiştir. Chen Duxiu halk edebiyatı (国民文学), gerekçi edebiyat (现实文学) ve sosyal edebiyat (社会文学) için halka ve genç aydınlara çağrı yapmış ve kabul görmüştür. Bu ifadeler öncelikle Meiji² dönemi aydınlarından ve Batı kültüründen taşınmış ve Dört Mayıs Hareketini destekleyen aydınlar tarafından da kullanılmıştır (Anderson, 1990, s.28). Bu yeni edebiyat akımıyla uzun, ayrıntılı ve açıklayıcı basit yapıtlar kaleme alınmaya başlamıştır. Çağdaş Çin Edebiyatının temelleri atılmış, yazının ve anlatımın sadeleşmesiyle modern Çin edebiyatı dönüşümü gerçekleşmiştir. Modern edebiyat, toplumun yeniden dönüşüm ve değişim halindeki bakış açılarını yansıtır yeni edebi ifade şekillerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu gelişmeler geleneksel Çin edebiyatının binlerce yıl boyunca geçirdiği gelişmeler ve evrimler sayesinde de gerçekleşmiştir. Ayrıca Modern edebiyat,

¹ Dört Mayıs Hareketi, Pekin yönetiminin karşı Versay Anlaşmasında Shangdong eyaletinin Japonya'ya bırakılması kararına tepki olarak 4 Mayıs 1919 yılında başlamıştır (Goldman, 1977, s.1).

² Meiji dönemi (Japonca: 明治時代 Meiji-jidai) veya Meiji devri, Japonya tarihinde 23 Ekim 1868-30 Temmuz 1912 tarihleri arasında İmparator Meiji'nin saltanatını kapsayan dönemdir.

çeşitli yabancı ülkelerin kültür ve edebiyatını özümseme temeline bağlı olarak gelişmiştir. Hatta birçok yeni yazarın eserleri yabancı edebiyatın etkisi altında ortaya çıkmıştır (Li, 2020, s. 2).

1920 ve 1930'larda ülkenin içinde bulunduğu siyasi durum bazı Dört Mayıs Hareketi yazarlarının politik eserler vermesine neden olmuştur (Li, 2011, s. 51). Bu dönemde siyasi güçler yazarların, aydınların halkın arasına girmesi ve halkı etkilemesini beklemiştir. Gazete öyküleri yaygınlaşmaya başlamış, Batı tiyatro eserleri çevrilip sahnelenmiştir. Çin'in Japonya tarafından işgal edilmesiyle, olağanüstü şartların etkisiyle, millî ve manevi duyguları güçlendirmek amacıyla eserler verilmeye başlanmıştır. Bu nedenle 1937-1945 yılları arasında edebi eserlerin çoğu Çin-Japon savaşı etkisi altında üretilmiştir (Gu, 1990). Ülkenin içinde bulunduğu durum yazarların kalemine yansımış ve halk edebiyatı ideolojinin hizmetinde yeniden yorumlanmıştır. Edebiyat dünyası, bu yıllardan itibaren kültür hayatını baskı altında tutmaya çalışan politikacılar ile sanat hayatında özgürce eser vermek isteyen yazarlar arasındaki çeşitli çatışmalara şahit olmuştur.

Ye Shengtao, bu dönemin önde gelen yazarlardan biridir. Ye Shengtao, geleneksel bakış açısından sıyrılmış toplumsallıktan bireyselliğe geçişin önemli temsilcilerinden olmuş; gerçeklik bağlamında insanı ön plana çıkaran hikâyeleri ile dikkat çekmiştir. Hikâye ve düz yazılarını halkın sık okuduğu dergilerde yayımlamıştır. Ye Shengtao'nun önemli kısa hikâyelerinden biri olan Bay Pan Sıkıntı İçinde adlı hikâyesi, 1924 yılında yazılmış ve editörlüğünü Mao Dun'un (茅盾 1896-1981) yaptığı Aylık Hikâye Dergisi'nde (小说月报) yayımlanmıştır. Bu tarz hikâyeler 1920'lerin başında oldukça yaygın şekilde Çin edebiyatında yer almıştır. Ancak Ye Shengtao, diğerlerinden farklı olarak bu hikâyede sıradan halkın psikolojik ve ruhsal durumlarını nesnel bir şekilde kaleme alarak küçük-burjuva entelektüellerin düşüncelerini özetlemiştir. Bu nedenle, Bay Pan Sıkıntı İçinde adlı hikâye, o dönemdeki gri yaşamı³ (灰色生活) tanımlayan önemli eserlerden biri olmuştur (Wu, 1981, s. 69). Okul müdürü olan Bay Pan ve ailesinin savaş sırasında kaçışını konu alan hikâyede, ana kahraman Bay Pan, savaş sırasındaki sergilediği davranışları, ruhsal durumu ve tutarsızlıkları nedeniyle yıllarca eleştirilmiştir. Bu noktadan

³ Gri yaşam, küçük-burjuva entelektüellerinin yaşamını ifade eder. Belli bir sosyal statüleri vardır, ancak toplumun gidişatına öncülük edemezler. Nispeten istikrarlı bir gelirleri vardır, ancak ülkenin ekonomik yaşam çizgisini etkilemek için yeterli değildir. Toplumda belli bir düzeyde tanınırlar ancak devlet aygıtının efendisi değildirler (Li ve Lin, 2012, s. 135).

hareketle yapılacak olan çalışmada, yazarın hayatı, hikâyeciliği, hikâyenin teması, karakter analizi, anlatı kimliği, zaman-mekân ve anlatı özellikleri incelenecektir.

1. Hayatı

Eğitimci ve yazar olan Ye Shengtao, 28 Ekim 1894'te Jiangsu Eyaleti, Suzhou Şehrinin Wu İlçesinde doğmuştur. Ortaokul eğitimini tamamladıktan sonra memleketinde ilkokul öğretmenliği yapan Ye Shengtao, öğretmenlik yaparken kendini edebiyata vermiş ve kısa hikâye yazmaya başlamıştır. 1914 yılında Cumartesi (禮拜六) adlı dergide klasik hikâyeler yayımlamaya başlasa da asıl edebiyat kariyeri 1919 yılında Yeni Akım (新潮) adlı dergide sadeleştirilmiş Çince yayımladığı Hayat (一生) adlı eserle başlamıştır (Wang, 1988, s. 20-21).

1915'te Shanghai'da Çince öğretmeni olarak çalışmış ve kendisi için ilkokul Çince ders kitapları derlemiş ve ders kitapları basımevinde editörlük yapmaya başlamıştır. 1917'de, Luzhi İlçesindeki ilkokulda öğretmenlik yapmak için işe alınmış ve Ye Shengtao'nun Luzhi ilçesine gitmesi onun için dönüm noktası olmuştur. Burada eğitim alanında hedeflerini gerçekleştirmek için uygun ortam bulmuş, eğitim reformu yapıp çok sayıda ders kitabı yazmıştır. En üretken yılları bu dönemde başlamıştır. 1919'da Pekin Üniversitesi'nin yeni edebiyat topluluğuna katılmış; hikâyeler, romanlar, şiirler, edebi incelemeler ve oyunlar yayımlamaya devam etmiştir. En çok bilinen Diyafram (隔膜), Yangın (火灾), Çevrimdışı (线下) ve Şehirde (城中) hikâyelerinin de bulunduğu 70 kısa hikâye yayımlamıştır. Uzun romanlarında Ni Huanzhi (倪焕之) ve Bahar Ziyareti (春宴琐谭) adlı eserleri bu dönemde yayımlamıştır (Alderson, 1990, s.98).

Dört Mayıs Hareketinin halk arasında yayıldığı dönemde Ye Shengtao'nun hikâyeleri, eski ile yeni arasındaki çatışmanın göstergesi ve toplum içinde yaşananların kısa görüntüsü niteliğindedir. Ye Shengtao'nun Diyafram ve Yangın adlı eserleri esas olarak yeni fikirlere bir övgü niteliğindedir. Bilim, demokrasi, özgürlük, eşitlik ve kardeşlik, Dört Mayıs Hareketi sırasında Çin'e Batı'dan gelen yeni fikirlerdir. O zamanlar, ileri gelen aydınlar, gençler bu yeni fikirleri tutkuyla takip etmişler ve kendi başlarına uygulamaya koymuşlardır. Ye Shengtao'nun erken dönem kısa hikâyeleri de onun bu yenilikçi gençlerden sadece biri olduğunu göstermektedir (Wang, 1988, s. 28).

1930'lı yıllarda Çin edebiyatı hızla politikleşmeye başlamıştır. Ye Shengtao ise bu dönemde anti-empyralist ve yurtsever propaganda yürütmek için faaliyetlerde bulunmuştur. Mao Dun, Zheng Zhenduo (郑振铎) ve diğer arkadaşları ile "yaşam için

edebiyatı" görüşünü teşvik etmek için Edebiyat Araştırmaları Derneği'ni (文学研究会) kurmuştur. Edebiyat Araştırmaları Derneği Pekin'de kurulduğunda, Ye Shengtao, Suzhou'nun Luzhi ilçesinde öğretmenlik yapıyordu. Onu derneğin on iki destekçisinden biri yapan arkadaşı Zheng Zhenduo'dan gelen bir davettir. 1930 yılında Kaiming kitabevine atanan Ye Shengtao, 18 Eylül Olayından⁴ sonra edebiyat ve sanat çevrelerinde anti-emperyalist ve anti-Japon İttifakı'nın kurulmasında yer almıştır. Japon Savaşı sırasında, Kaiming kitabevinin çalışmalarına başkanlık etmeye devam etmek için Sichuan'a gitmiştir (Polland, 2000, s.166). 1946'da Shanghai'a döndükten sonra, tüm Çin Edebiyat ve Sanat Derneği'nin genel işler bölümünün müdürü ve Shanghai ilkokul öğretmenleri Birliği ve Ortaokul Eğitim Araştırmaları Derneği'nin danışmanı olarak görev yapmıştır. 1949'da Beiping'e gelmiş ve burada Çin Halk hükümetinin Ders Kitabı Düzenleme Komitesi'nin başkanlığını yapmıştır (Idema ve Haft, 1997, s. 270).

1949'dan sonra, eğitim bakanlığı bakan yardımcısı, halkın eğitimi basınının başkanı ve baş editörü, edebiyat ve sanat çevreleri komitesi üyesi, Çin yazarlar birliği danışmanı, merkez yöneticisi olarak görev yapmıştır. Ye Shengtao, 1983'te altıncı Ulusal Komitesinin başkan yardımcılığına seçilmiş ve Ulusal Halk Kongresi Daimi Komitesinin bir üyesi olarak siyasi görevlerde bulunmuştur. Hayatını edebiyat ve eğitim çalışmalarına adayan Ye Shengtao, 16 Şubat 1988 yılında 94 yaşında Pekin'de vefat etmiştir.

2. Hikâyeciliği

Edebiyat Araştırmaları Derneği'nin bir diğer kurucu üyesi ve 1920'lerin en önemli yazarlarından biri olan Ye Shengtao, 1921'de Edebi Sanatlar Üzerine denemeler serisinde yazılar yazmaya başlamıştır. Sabah gazetesi (晨报) edebi ekinde seri olarak yayımlanan eserlerde Chen Duxiu ve Hu Shi'nin (胡适 1891-1692) yeni edebiyata yükledikleri eleştirel misyonu, kendi edebi bakış açısıyla bütünleştirmek istemiştir. Dönemin önde gelen yazarları Çin toplumunun içinde bulunduğu değişim ve yenilikleri yansıtırken Ye Shengtao'da onlara uyum sağlamıştır. Çağdaş edebiyat çevrelerinde ortaya çıkan (gerçekçilik dâhil) çeşitli akımları destekleyen Ye, "gerçek edebiyatın" asla taklit, teori veya ticari düşüncelerin ürünü olmadığını, ancak "yazarın derin duygularından kaynaklandığını" savunmuştur. Hikâyeciliğini aşağıdaki ifadelerle açıklamıştır: "*Hikâyelerimin o kadar saf ve nesnel olmadığını*

⁴ 18 Eylül 1931 yılında, Güney Mançurya Mukden'de patlama gerçekleşmiştir. Bu olayı bahane ederek Japon ordusu Mukden'i işgal etmiştir.

söylemeye cüret ediyorum. Bazı öznel görüşlerim var, ancak bunlar gerekli olduğu yerlere yerleştirilmiştir... Hikâyelerime genellikle kendi gerçek hislerimi çınlıçplak gömdüm ve duygusal dışavurum için lirizmi kullandım” (akt. Li, 2015, s. 45-46).

Gerçeklik ve yaşam için edebiyat anlayışını benimseyen Ye Shengtao, eserlerini gözleme ve araştırma üzerine yazmayı tercih etmiştir. Bu anlamda gözlem Ye'nin ilham kaynağıdır. Düz yazıları, dış dünyanın yapay bir sunumu değil, daha çok gözlem yoluyla edinilen ahlaki bilginin birleştiği ve kelimelerde kendiliğinden ifadesini bulduğu aşamadır. Gözlem yoluyla kurgu yazılar kaleme alması sadece Ye Shengtao'ya özgü değildir, dönem yazarlarının genel özelliklerinden biridir. Gerçekliği yansıtırken toplumun değişim ve dönüşümüne duyarsız kalmayan yazar, toplum meseleleriyle ilgilenip siyasi ortamın verdiği kapanıklık, iletişimsizlik, bunalım, sıkıntı nedeniyle eserlerinde kapalı ve dolaylı bir anlatım da hâkimdir.

Ye Shengtao, liseden mezun olduktan sonra on yıl ilkokul daha sonra ortaokul ve üniversite öğretmenliği yapmıştır. Bu nedenle eserlerinin çoğunluğu eğitime ilgilidir. Üretken bir kurgu yazarı olan Ye Shengtao, 1922 ve 1936 arasında altı cilt kısa öykü yayımlamıştır. Bunlar arasında 1923 yılından yayımladığı Korkuluk (稻草人) Çin edebiyatında ilk peri masalıdır (Gu, 1990). Ye'nin en kapsamlı kurgusal eserlerinden biri Ni Huanzhi günlük konuşma diliyle yazılmıştır. Bu eseri Ye Shengtao memleketi Suzhou'dan çok da uzak olmayan Luzhi kasabesindeki ortaokula öğretmen gitmesiyle yazmıştır. 1921 yılına kadar orada çalışmış; daha sonra Luzhi okulu Ni Huanzhi'deki kurgusal romanı için ilham kaynağı olmuştur. Ye Shengtao Luzhi'de pedagojik ideallerini gerçekleştirip idealist bir müdür olduğunu kanıtlamıştır. Çin eğitim sisteminde "Bilgi ve uygulama; eğitim ve yaşam" görüşü ile sosyal ilerlemenin aslında okullarda sağlıklı bireylerin yetiştirilmesine bağlı olduğunu savunmuş ve eğitim müfredatının bu felsefe ile düzenlenmesi gerektiğine inanmıştır (Xiang, 2017, s.122; Alderson, 1990, s.107). Kurgusal olan Ni Huanzhi adlı hikâyeye, Ye Shengtao'nun Luzhi'daki hayatını ve eğitim anlayışını yansıtmaktadır.

Ye Shengtao, 1914 gibi erken bir tarihte yirmi yaşındayken kurgu yayımlamaya başlamış; sadece o yıl içinde (tümü klasik dilde yazılmış) on dokuz öyküsü Shanghai'nin popüler dergisi Libailiu'da (Cumartesi) yayımlamıştır (Anderson, 1990 s. 93). Bu ilk hikâyeler kısmen Ye'nin geçim derdi nedeniyle yazılmış olsa da yazılarının edebi içeriğine büyük önem göstermiştir. Ye Shengtao'nun ilk eserlerinden olgunlaşma dönemine kadar olan eserleri kurmaca olmasına rağmen otobiyografik materyaller de kullanmıştır. Kurgusal yaşam öyküleri gerçeklikle kurgu arasında ince bir çizgi ekseninde ortaya çıkmıştır.

Kurguları yerel halkın ruh halini ve bireyin psikolojisini yansıtmış ve genellikle anlatılarını kısıtlı bir tema çerçevesinde farklı anlatım teknikleriyle sunmuştur. Olay örgüsü çoğunlukla tanıdık bilindik şekilde ilerlediği için insanın kendisine yakın bir şeyden türetilmiş hissi yaratmaktadır. Ye Shengtao'nun kurgusunda olay örgüsünün sıradanlığında daha sonra psikolojik ve duygusal derin anlam olduğu anlaşılmıştır. Ye'nin ilk eserlerindeki birçok hikâyenin merkezinde "şefkat" ve "acıma" gibi duygular yer almıştır. Bununla birlikte, melodramatik diyebileceğimiz diğer türden öykülerde yazmıştır. Hoş Olmayan Duygular (不快质感) ve Anne (母) adlı hikâyelerinde kötü muamele, kaçış, anne-çocuk hikâyesi, hayatın zorluklarını konu etmiştir. Ye Shengtao, duygusal hikâyelerini sıradan olaylar karşısında kahramanlarının coşkulu davranışları üzerine kurgulamış ve hayatın anlamsız olaylardan başka bir şey olmadığına inanıyormuş gibi psikolojik ve ruhsal gerçekliklerinden hareket etmiştir. Ye Shengtao, küçük burjuva tabakasının hayatını konu eden Diyafram (隔膜) Yangın (火灾) adlı hikâyelerinde kişiler arası yapmacık ilişkiler, sempati eksikliği ve manevi iletişimsizlik konuları üzerinde durmuştur (Yi, 1988, s. 78).

Yemek (饭) ve Bay Pan Sıkıntı İçinde adlı hikâyelerinde ise sıkıntı ve zorluk içinde olan öğretmenlerin hayatını anlatmaktadır. Bu iki öğretmen görevlerini yerine getirmek için mücadele ederken, dönemin savaş, sıkıntı ve zorluklarından etkilenmişlerdir. Tehlikeli durumlarda tek yapabilecekleri öncelikle kendi ailelerini korumak olmuştur. Her iki öğretmenin de ikilemi aynı anda iki yerde olamamalarından kaynaklanır: koşullar sonunda onları bir seçim yapmaya zorlamıştır. Pirinç hikâyesinde başkahraman Wu, okul günü öğrencilerini bir süre yalnız bırakır, çünkü pirinç pazarda sadece o zaman bulunur. Sınıfını bu şekilde ihmal edip kamu yükümlülüğü yerine getirmedi, kendini ve ailesini düşünmeyi seçmiştir. Öğrencileri "*bizden çok daha zengin; biz çürüdüğümüzde, o hala dolgun, şişko bir göbeğe sahip olacak*" (akt. Alderson, 1990, s. 107) diye düşür. Bay Pan karakteri de benzer şekilde, savaş sırasında ailesini Shanghai'a kaçırarak okul müdürü Bay Pan ailesine karşı sorumlulukları ile okula karşı sorumlulukları arasında bölünmüş durumdadır. Ailesini korumak için kaçmak zorundadır fakat gençlerin eğitimi de yiyecek ve giyecek gibi bir zorunluluktur. Bay Pan'ın yaşadığı ikilem, ailesini koruma çabası ve duygusal değişimler hikâyede ön plana çıkar.

Bay Pan Sıkıntıda adlı hikâye modern romanların basit, yalın anlatım özelliklerini gösterirken gerçeklik anlayışını da yansıtmaktadır. Hikâyede kullanılan zengin ve çeşitli anlatım tarzı, Bay Pan'ın kişiliğini, duygularını ve yaşam felsefesini göstermekle kalmaz, aynı zamanda modern romanların tarihsel değişimini ve estetik

çağrışımlarını da gösterir. Bu iki hikâyede toplumun içinde bulunduğu çıkmaz açıkça ve gerçeklikle gün yüzüne çıkar. Ye Shengtao hikâyelerinin gerçeklik anlayışına ilişkin 1936 yılında şu ifadeleri kullanmıştır: “*Ne zaman yanlış olduğunu hissettiğim bir şeyle karşılaşırsam, kalemimi alıp hicvediyordum... Kendi görüşlerimin ifadesini mümkün olduğunca sınırlamaya çalıştım hep. Gerçekçi unvanını imrendiğimden değil, ama kendi bakış açım çok fazla yer ayırırsam hiciv sınırlarını aşacağımı hissediyorum*” (akt. Alderson, 1990, s. 116).

Ye Shengtao, eserinde gördüğümüz hikâyeciliği, modern Çin hikâyelerinin dönüşümünü ve dönem anlayışını anlamak için oldukça önemlidir. Gerçeklik, bireysellik döneme özgü özelliklerden olarak Ye'nin hikâyelerinde toplumun içinde bulunduğu durumu anlamayı sağlamaktadır. Edebiyatı, insanlara hizmet eden, okuyucunun gerçekliği anlamasını sağlayan, gençlere topluma karşı duyarlılık ve farkındalık kazandıran bir araç olarak görmüştür. Gerçeği yansıtmayan eserleri okumayı “ölü okuma” olarak nitelendirmiş ve klasik eserlere eleştirel görüşünü de bu ifadeyle ortaya koymuştur (Shang, 2020, s. 134).

3. Bay Pan Sıkıntı İçinde Adlı Hikâyenin Çözümlemesi

3.1. Tema

Bay Pan Sıkıntı İçinde adlı hikâye, bir okul müdürünün savaştan ailesini kaçırmaya çalışırken anlatılmaktadır. Hikâye, başkahraman Bay Pan'ın ailesini tren istasyonuna getirmesiyle başlar. Savaşın başlamasıyla Bay Pan panik ve korku içinde eşyalarının bir kısmını alıp ailesini Shanghai'a kaçırmaya çalışır. Bu kaçış sırasında tren istasyonunda yaşadıkları, çekçek arabacılarla muhabbeti Shanghai'da otele yerleşmeleri ayrıntılı şekilde anlatılır. Bay Pan, Shanghai varınca ailesini güvenli yere getirdiğini düşünür ve yaşadıkları her şeyi unutmuş mutlu olur. Bu hissettiği mutluluk, Mao Dun tarafından geçici bireysel haz olarak tanımlanmış ve eleştirilmiştir. Ayrıca eski toplum küçük-burjuva entelektüellerinin gizli rahatlık psikolojisini gösterdiği şekilde de yorumlanmıştır (Guo, 1982, s. 91). Bay Pan, kalbinde sürekli çelişkiler içinde olan, manevi hayatı çok boş ve kolayca tatmin olan bir küçük-burjuva aydın görüntüsündedir. İkinci bölümde kurtulduklarını düşündüğü anda okulların açılacağını öğrenen Bay Pan, işinden kovulma korkusuyla geri dönmeye karar verir. Bay Pan, kendi mutluluğunu ve güvenliğini bir kenara bırakıp toplumsal yapının emirlerini yerine getirmek durumundadır. Çocuklarını ve karısını bırakıp yalnız geri dönmek zorunda kalması, onda büyük yıkım yaratır. Yalnız geri döner ve Bay Pan'ın yaşadıkları, olaylar karşısında verdiği tepkileri, davranışları ve düşünceleri hikâyeyi ilginç kılar. Üçüncü bölümde okulu açmak için bildiri yayımladığı sırada, savaşın

şiddetlendiğini öğrenir ve kendisi de Kızıl eve sığınır. Bu sırada sürekli karısını ve çocuklarını düşünür, attığı her adımda onların çıkarını hesap eder. Son bölümde savaş biter fakat Bay Pan çocuklarına ve karısına kavuşmadan hikâyeye sonlanır. Son bölümde eğitim ofisine gittiğinde galibiyeti kutlamak için hazırlıklara yardım etmek zorunda kalır. Komutana övgü dolu sözler yazar, bu sözleri yazarken zihninden yaşadığı sıkıntılar ve çocukları geçer, yaşadıklarının sorumlusu olarak savaşı çıkaranlar olarak gördüğü için yazmak istemez. Komutana övgü dolu sözleri yazarken hazırlık yapan diğer memurların konuşmaları ile hikâyeye biter. Yazar hikâyeyi bütünlük içinde öyküleştirilip aktarırken sonunu eksik bırakarak okuyucuya düşünme fırsat tanımıştır. Çocukları ve karısı ne durumda? Bay Pan sonunda yazmaya nasıl devam etti? Konuşan diğer memurlara ne dedi? Gerçek duygularını söyleyebildi mi? Yoksa sadece sıradan halk olarak kabullenip gerekeni mi yaptı? Karısına ve çocuklarına kavuştu mu? gibi soruların cevabı okuyucuya bırakılmıştır. Son bölümde yazar, Bay Pan'ın sessiz protestosunu ve gözyaşı dökmeden hüznelerini okuyucuya hissettirir.

3.2. Anlatıcı kimliği

Anlatıcı kimliği, hikâyede anlatılanların kimin tarafından dile getirildiğini gösterir ve anlatı ile anlatıcı arasında ilişki kurar. Mehmet Tekin'e göre anlatıma dayalı eserlerde "1. tekil kişi", "2. tekil kişi", "3. Tekil kişi" olarak üç anlatıcı türü varken, "Tanrısal Bakış Açısı", "Gözlemci Figürün Bakış Açısı", "Tekil Bakış Açısı" ve "Çoğul Bakış Açısı" olmak üzere dört türlü bakış açısı vardır (2004, s. 25-60). Yazar, Bay Pan Sıkıntı İçinde adlı hikâyeyi oluştururken birden çok anlatı kimlikleri kullanmıştır ve anlatı açısı sürekli değişmiştir. Temel olarak üçüncü tekil şahıs bakış açısı kullanılmıştır, anlatıyı sınırlamak için üçüncü kişinin anlatısını karakterleri, olayları ve sahneleri anlatmak için farklı iki bakış açısı seçer. İlk bakış açısı, şahıs kadrosunun Bay Pan, Bayan Pan, Ah Er, Wang Ma, Eğitim Bürosu Müdürü bakış açısıdır. İkinci bakış açısı ise yazarın bakış açısıdır. Yazarın bakış açısı gözlemci figür niteliğindedir. Ye Shengtao, açılış paragrafında tren istasyonunun tasvirini, savaş sırasında Rangli'deki sokakların durumunu ve küçük avludaki manzarayı yazarın bakış açısından anlatır. Yazarın bakış açısı hikâyede nadirdir, şahıs kadrosunun bakış açısı daha fazladır (Zou, 2002, s. 42). Yazarın bakış açısına aşağıdaki örnek verilebilir:

Bilgilendirme panosu, batıdan gelen hızlı trenin saat dörtte gecikmeli olarak geleceğini gösteriyordu. Bu açıklamayı birkaç dakika önce insanlar çoktan görmüştü ve şimdi eskimiş bir çalma listesi gibi

duruyor, kimse ona bir daha bakmıyordu. Bu hafta içinde, neredeyse her gün her seferde buna benzer açıklamalar vardı, herkes buna alışmıştı.

Şahıs kadrosunun bakış açısı ile anlatıda iç monolog anlatım tekniği kullanılmıştır. Kaçarken evde bıraktıkları Wang annenin konuşması iç monolog örneğidir:

Ama neden onlarla gitmeme izin vermediler? Muhtemelen çok kalabalık olmak iyi değil diye düşündüler. - - Onlar yabancıların kızıl evinde yaşıyor olmalı, askerler burayı bilir ve savaş başladığında kızıl eve saldırmazlar. —Aslında, dürüstçe söylemek gerekirse, benimle gitmek isteselerdi ben de mutsuz giderdim. Ben burada hiç korkmadım; eğer savaş buraya kadar gelirse diye önceden hazırlığımı yapmışım.

Yazarın üçüncü şahıs kişisi anlatısı Çince dilsel özellikleri nedeniyle anlatıcı çoğu zaman silikleşmekte, olay akışından anlamak gerekmektedir. Bunun nedeni Çincenin dilsel özelliklerinin yanı sıra karakter bakış açısının değişmesi ve yazarın bakış açısının araya girmesi, tüm hikâyenin sabit bir anlatım açısı olmamasıdır. Yazar olayları, insanları ve mekânı farklı açılardan ifade eder. Bay Pan bakış açısı ve üçüncü şahıs bakış açısı ile hikâye de ana kahraman ön plana çıkar ve okur Bay Pan'ın imajını zihninde canlandırabilir. Karakter hikâyelerinin temel özelliği budur. Mao Dun karakter hikâyelerini “hikâyeyi ortaya çıkaran karakter olmalıdır” şeklinde açıklamıştır (Zou, 2002, s. 42).

Metin dili somut çizilen birtakım imgeler dışında konuşma diline dayalıdır. Cümleler bitmemiş ve çoğunlukla konuşma şeklinde ilerler. Devrik ve eksilteli cümleler kullanılmıştır. Betimleme ve tasvirlerle sıkça yer verilmiştir. Karakterin duygusal yönünü ön plana çıkaran ifadeler ve metaforlara sıkça başvurulmuştur. Örneğin; “*Baştan sona doğru el ele tutuşmak gerçekten iyi fikirdi fakat yine de sorun olmayacak anlamına gelmiyordu. Tren durmak üzereyken tüm yolcular eşyalarıyla kapıya akın etti ve Bay Pan ailesini kalabalık nedeniyle birlikte tutmakta, idare etmekte zorlanmaya başladı.*” Bu paragrafta (尾大不掉) kalabalığı yönetmek, idare etmek zor anlamına gelen bir metafor kullanılmıştır.

Olaydan ziyade karakterin psikolojisi açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Yazarın anlatım tarzı, anlamsız gibi görünen çoğu detayı anlamlı kılıp, okurun başına gelmiş veya okur o duyguyu yaşamış hissi yaratmaktadır. “*Avludaki üç tavuğu, A Er için diktiği fakat hala bitirmediği pantolonu, mutfaktaki bir kâse ördeği düşündü...*” Bu

cümlede Bayan Pan evdeki önemsiz şeyleri özlüyor. Kişinin kendi evini hatırlaması; insanların ortak davranış ve düşünce betimlemeleri karakterle okur arasında yakınlaşma olmasını sağlamıştır. Bu şekilde duygular önümüzde canlı bir şekilde sergileniyor (Li, 2015). Hikâyede ayrıntılı sıradan betimlemeler önemsiz gibi görünse de gerçekliğin ve gerçek duyguların tasviri olarak okur üzerinde etki bırakmaktadır.

3.3. Bay Pan Karakter Tahlili

Anlatı türlerinden biri olan hikâyede diğer kurmaca türlerinde olduğu gibi kişiler dünyası üzerine kuruludur. “Eserde nakledilen veya değişik şekillerde ifade edilen vakanın zuhuru için gerekli insan ve insan hüviyeti verilmiş diğer varlıklar ve kavramlara” şahıs kadrosu adı verilir (Aktaş, 1991, s. 148). Şahıs kadrosunun başkahramanı okul müdürü Bay Pan’dır. Hikâyede Bay Pan karakteri olay örgüsünün, zamanın ve biçimin önündedir. Bay Pan oldukça ilginç ve tartışmalara konu olmuş bir karaktere sahiptir. Bay Pan, savaş başlayınca hiçbir şey düşünmeden ailesini güvenli bölgeye kaçırmıştır. Bay Pan, ailesini kaçırmış işini, toplumsal sorumluluklarını ve geride kalan yardımcısını bile düşünmemiş, sadece iki çocuğu ve karısını düşünerek hareket etmiştir. Geride kalan Wang anne içten içe buna içermiştir. Pan’ın savaştan kaçıışı, ailesini korumak için olsa da bu durum kendini topluma ait hissetmeyen ve yabancılaşan, sadece kendi için yaşayan bir kimlik görüntüsü çizmektedir. Yabancılaşan kimlik bireyin içsel hisselerinden doğacağı gibi kitlenin, yönetimin, toplumun baskısı veya tehlike nedeniyle de oluşabilir. Bay Pan karakterinin kaçıışı, altında yatan çok sayıda nedenle gerçekleşmiştir. Bay Pan karakterinin iç dünyası olaya yansıtılarak ruhsal ve psikolojik derinlik kazandırılmaya çalışılmıştır. Bay Pan, gerektiği durumda çocuklarını düşündüğü için yalan söylemiş, gerçek duygularını yansıtmayan samimiyetsiz ve çıkarıcı davranışlar sergilemiştir.

"- *Bana fazladan bir bayrak ve birkaç rozet daha verin, dedi.*" Bay Pan okulun yanda bir girişi daha olduğu için bir bayrak da oraya asmak istediğini, ayrıca bayrakların ve rozetlerin çok küçük olduğunu, beklenmedik bir zamanda kaybolmasından korktuğunu, birkaç tane fazla olmasının iyi olacağını söylüyor. Fakat bayrağı evinin kapısına asıyor. Kaybolmasından korktuğu için fazladan rozet istiyor fakat rozetleri çocukları için alıyor. Hikâyede Bay Pan karakteri yanlış davranışlarla belirgin şekilde ön plandayken savaşın neden olduğu sıkıntılar ve sorunlar arka planda bırakılmıştır.

Hikâyenin başında, Bay Pan karakteri, savaşın yarattığı sıkıntıyı ve yaşamın kasvetli havasını hissettirmek için, sıradan halkın gri olarak tanımlanan yaşamını kasvetli hava betimlemesi ile anlatmıştır (Wu, 1981, s.70). “*Hava çok kasvetliydi ve insanlar nefes alırken bu kasveti hissediyordu, yağmur nerdeyse yağmak üzereydi. İçerideki lambaların ışıkları normalden biraz daha sönükmüş gibi yanıyor ve sanki tüm insanlar rüyada bir sisin içinde gibi görünüyordu.*” Hikâyenin başkahramanı Bay Pan karakteri uzun yıllardır Çin edebiyatı incelemelerine konu olmuş, katı şekilde eleştirilmiştir. Modern Çin Edebiyat Tarihi (中国现代文学史) kitabında bencil, etik olmayan ve toplumsal duyarlılığı olmayan bir karakter olarak tasvir edilmiştir (Hu, 1986, s. 91). Son yıllarda yapılan bazı incelemeler de Bay Pan karakterini değil de savaşı çıkarıcıları eleştirse de geleneksel görüşün değişmediği görülmektedir. Mao Dun, Wang Lu Yanlun (王鲁彦论) adlı eserinde “*Ye Shengtao eserleri arasında en sevdiğim, kent burjuvasını betimleyen hafızalarda derin yer etmiş Bay Pan Sıkıntı İçinde adlı hikâyedir. Küçük kent burjuvazisinin toplumsal bilinçten yoksunluğu, alçakgönüllü bencilliği, önemsiz, korkmuş ve gölgede kalmış, geçici olarak huzurlu ve mutlu vb. psikolojisini çok iyi anlatıyor*” (Chen, 2005, s. 36) demiştir. Mao Dun’un bu eleştirisi, birçok yazarı ve okuru da etkilemiştir. Bay Pan’ın toplumsal bilincinin olmadığı eleştirilerinin yapılma nedeni savaş sırasında okulunu, işini bırakıp karısını ve çocuklarını Shanghai’a kaçırması ve daha sonra geri dönüp işine devam etmeye çalıştığı sırada sergilediği davranışlardır. Geride kalan insanları düşünmediği için toplumsal bilinci olmayan karakter olarak eleştirilmiştir. Sosyal ve toplumsal benliği oluşmamış karakter olarak tanımlanması ve eleştirilmesi yıllar geçse de devam etmektedir. Bu durumda Bay Pan karakteri eleştirilirken savaşı başlatanların neden arka planda tutulduğu sorusuna cevap bulmak, dönemi, toplum yapısını, bütün hikâyeyi, kişinin sosyal durumunu ve yönetimi anlayıp doğru tahlil yapmakla mümkündür.

Hikâyede Bay Pan’ın karakterine yapılan eleştirilerden bazılarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

Wang Yao’ın (王瑶) Çin Yeni Edebiyat Tarihine Giriş (中国新文学史稿) isimli kitabında Bay Pan “Her durumda değişkenlik gösteren, yanardöner entelektüel” olarak tasvir etmiştir.

Tang Qiang (唐强) Modern Çin Edebiyatı Tarihinin Özeti (中国现代文学史简编) isimli kitabında Bay Pan “savaş sırasında kaçan korkak ve aynı zamanda uysal bir entelektüel” olarak tanımlanmıştır.

Lin Zhihao (林志浩) Modern Çin Edebiyatı (中国现代文学) isimli eserde Bay Pan “savaş olduğu yerde, dar görüşlü sıradan bir ilkokul öğretmeni” olarak tasvir edilmiştir.

Han Zhiyou (韩之友), Modern Çin Edebiyatı Tarihinin Açıklaması (中国现代文学史题解) isimli kitapta “Hikâye savaşın sivil entelektüellerde yol açtığı acı ve endişeyi gerçekten gösteriyor ve aynı zamanda mükemmel bir psikolojik betimlemeyle Bay Pan'ın vicdansızlığını özetliyor.” şeklinde değerlendirmiştir (akt. Hu, 1986, s. 91).

Editörlüğünü Qian Liqun (钱理群) vd.'nin yaptığı Modern Çin Edebiyatı'nın 30 yılı (中国现代文学三十年) isimli kitapta ise ana kahraman Bay Pan, “tipik bir gri insan, bencil, şüpheli, mantıksız, alçak gönüllü ve küçük vatandaşlara özgü tek tip” olarak eleştirilmiştir (Qian, Wen ve Wu, 1998).

Bay Pan karakterine yapılan eleştiriler ve olumsuz tasvirler oldukça fazladır. Tasvirlerin ortak özelliği Mao Dun'ın ifadelerine oldukça yakın olmasıdır. Bir ilkokul öğretmeni, okul müdürü olan Bay Pan'ın küçük-burjuvazi mensubu ve sıradan vatandaş olduğu doğrudur. Bay Pan, öncelikle ailesini korumak ve geçimini sağlamak için doğal olarak ekonomik durumunu korumak için elinden gelenin en iyisini yapmak zorundadır. Savaş sırasında bile, Bay Pan ailesinin hayatını, aile malını ve kendi işini kurtarabileceğini düşünmektedir. Bu nedenle savaşın patlak vermesi sırasında önce değerli eşyalarını güvenli yere koymuş, daha sonra sığabilecek eşyaları yumuşak şeyleri deri bir çantaya koyup yanına almıştır. Geride kalan Wang anneyi düşünmemiş ve okuldaki öğrencileri önemsememiştir. Bay Pan karakteri incelendiğinde davranışları bencil ve dürüst değil, fakat bu davranışlar toplumsal nedenlerle ortaya çıkmıştır. Yani bu davranışın nasıl bir sosyal ortamda oluştuğu oldukça önemlidir. Sosyal istikrarsızlığa neden olan savaş, sıradan halkı evinden ve okulundan edebilir. Burada suç savaşı çıkarandır fakat insanlar savaşı çıkarıcıları suçlamak yerine yerel halkı suçlamayı tercih etmiştir. Yazarın asıl amacı savaşı ve savaşı çıkarıcıları eleştirmek olsa da karakterin duygu ve davranışlarını vurgulayarak okuyucunun takdirine bırakmıştır. Hikâyede savaşın neden olduğu sıkıntılar karakterin ön plana çıkması nedeniyle geri planda kalmıştır.

Hikâye Bay Pan karakteri ile 1920'ler ve 1930'lardaki Çin toplumunun bir tasviri niteliğindedir. Yarı-feodal ve yarı-sömürge eski Çin'de Çinli aydınların büyük çoğunluğu, Bay Pan gibi özellikle ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin çoğunluğu canlarını, mallarını ve mesleklerini güvence altına alamamışlar ve devlet felaketleriyle mücadele etmek zorunda kalmışlardır. Bay Pan Eski Çin'in yarı-sömürge ve yarı-

feodal yapısı toplumun psikolojik durumunu ve alışkanlıklarını göstermektedir. Bu tür karakterler eski Çin'de nadir değildi. Gerçeklerle yüzleşmeyen ve birçok yönden ruhsal rahatlığın peşinden koşan yaşam tarzı, onu entelektüeller arasındaki "Ah Q"⁵ ya benzetilmiştir (Guo, 1982, s. 90).

Bay Pan karakterine yapılan eleştiriler zamanla, yerini sempatiye bırakmaya başlamıştır. Savaşın gerçek yüzü, toplumda yaşattığı sorunlar dikkate alınmış ve modern çağda, hümanizm ve insan hayatına önem verilmesi yorumları değiştirmiştir. Bay Pan, her durumda ailesini korumak ve çocuklarına bakmak için her yolu denemiştir. Çocuğuna karşı davranışları ve tren istasyonunda onları kaybettiğinde hissettikleri ve yaşadığı duygusal anlar şefkatli, sevgi dolu bir aile babası görünümü sergilemektedir. Korkak, çıkarıcı ve ikiyüzlü davranması okuru öfkelenendirirken, baba şefkati ve ailesiyle iletişimi takdirle karşılanmıştır (Li ve Lin, 2012, s. 135-136).

3.3. Zaman ve Mekân

Hikâyede mekân, anlatıyı oluşturan öğelerin ilişki içinde bulunduğu yer, çevredir. Metni anlama ve anlamlandırma açısından karşılıklı ilişkiler dizgesini çözmek, insan-mekân ve zaman bağdaşımalarını birlikte ve karşılıklı değerlendirmekten geçer (Deveci, 2005, s. 57).

Bu hikâyede savaşın başlaması ve bitmesi arasında geçen 20 günlük süre anlatılmaktadır. Zamanın sunumunda kullanılan teknikler, anlatımın sunum hızını değiştirirken kimi zaman yavaşlatmış kimi zaman hızlandırmıştır. Geriye veya ileriye dönük ifadeler düşünce olarak yer almış ve hikâye çizgisel akış düzeninde ilerlemiştir (Zou, 2002, s. 42). Çizgisel akış içinde kronolojik ilerleyen olay örgüsünde zaman düşüncelerle geriye ve ileriye kırılma şeklinde ilerlemiştir. Bay Pan'ın geleceği düşünmesi -oğullarını korumak için rozet alması-, geçmiş yaşadıklarını zihninden geçirmesi zamandan kopma ve sıçrama olarak örneklendirilebilir. Zaman sunumunda tasvirler zamanı yavaşlatırken, genel özetleme zamanı hızlandırmıştır.

Mekân olarak tren istasyonu, caddeler, otel, ev, okul, kızıl ev ve eğitim bürosu ve şehir isimleri kullanılmıştır. Bir yandan sosyal çevre hikâyenin arka planı haline gelirken, diğer bir yandan savaş ortamı tasvir edilmektedir. Shanghai ve Rangli'de geçen hikâyede bahçe manzarası ve istasyon gibi dar alan tasvirlerine yer verilmektedir. Geniş alan olarak şehrin ve sokakların durumu anlatılmaktadır. Hikâyede karakterler yapının merkezi olduğu için olay örgüsü ve mekân yalnızca

⁵ 1921 yılında Luxun tarafından yazılan kısa hikâyedir. Hikâye, kırsal köylü sınıftan, az eğitilmiş ve belirli bir mesleği olmayan bir adam olan Ah Q'nun "maceralarını" anlatmaktadır.

genişlemekle kalmaz, aynı zamanda daralır. İçinde bulunduğu dar mekândan genişleyen mekâna doğru anlatım da mevcuttur. Bay Pan'ın otel odasının penceresinden dışarı bakıp ayrıntıları tasvir etmesi buna örnek verilebilir.

Sonuç

Dört Mayıs Hareketiyle birlikte gelişim gösteren hikâyeciliğin en önemli özelliği, eserlerin dönemin zihniyeti ile paralel olarak gerçeklik temeli üzerine kurulu olmasıdır. Dönem yazarları, dönemin gereği hikâyeyi yazınsal bir tür olarak düşünmemiş, sadece bu formun insanlara ulaşmada en etkili yol olduğuna inanmışlardır. Dolayısıyla asıl amacın düşüncenin iletilmesi olduğu hikâyelerde temel ileti, olay örgüsünde eritlemeden doğrudan okura aktarılmıştır. Gerçeklik ile birlikte hikâyelere olaydan çok basit sıradan insan durumları hâkim olmuştur. İnsanı etkileyen toplumsal olaylardan farklı olarak küçük insanın küçük sorunları hikâyelere konu edilmiştir. Bu dönem yazarları arasında olan Ye Shengtao, gerçekçi hikâyeleri ile dikkat çekmiştir. Ye Shengtao'nun incelediğimiz hikâyesinde olay örgüsüne dikkat edildiğinde gerçeklik bağlamında ilerleyen olay, son bölümde yazarın okur tarafından doldurulmasını istediği boşluklarla son bulur. Yazar, hikâyede ana kahraman Bay Pan'ın yaşamını, hikâye bitiminden sonra da okurun zihninde devam ettirmek istemektedir. Okur, zihninde canlandırdığı metin halkalarını hikâyenin sonuna kendisi ekleyebilir. Bu bakımdan, Bay Pan ile okurları arasında bir etkileşim söz konusudur.

Bay Pan Sıkıntı İçinde adlı hikâye, savaşın insan psikolojisini nasıl etkilediğini açıkça göstermektedir. Ana kahramanın yaşadıkları karşısında duygusal değişimi sıradan ve gerçekçi şekilde sunulmuştur: Savaşı duyunca korktu ve ailesiyle kaçtı; Shanghai'da bir otele yerleştiğinde hemen mutlu oldu, eğlenmek istedi; memleketine geri döneceği için endişelendi. Bay Pan'ın karakteri insan doğasının “değişen” tarafını yansıtmaktadır. Ayrıca Bay Pan'ın ruh halindeki iniş çıkışlar, insan yaşamının kırılmasını ve savaşta hayatta kalma çabasını açıkça göstermektedir (Zou, 2002).

Bay Pan Sıkıntı İçinde hikâyesinin dikkat çekmesi ve 60 yıldan fazla süredir okunmasının nedeni sıradan insanların görünmeyen taraflarını açıkça ortaya koyması ve ustaca toplumsal eleştiri barındırıyor olmasıdır. Karakterin iç ve dış dünyası betimlenerek psikolojik tasvir ve tahlil örnekleri sunulmuştur. Sıradan olan Bay Pan karakterini insanlar tanımış ve birdenbire sıradan olmaktan çıkmıştır. Böylelikle Ye Shengtao'nun kalemi sayesinde toplumun dibinde yaşayan, sosyal ve politik statüden yoksun olan entelektüellerin bu çalkantılı toplumda sıradan gri

yaşamları daha anlaşılır hale gelmiş ve bu insanların toplumda kendi kişisel hayatlarını kaçırdıkları gerçeği ortaya çıkmıştır (Li, 2015, s. 47).

Hikâyenin anlatım ve üslubu açısından, "Dört Mayıs" yazın üslubunun genel özelliklerini taşımaktadır. Sade ve anlaşılır dili ve sanatsal üslubu, modern edebiyat özelliklerini yansıtmaktadır.

Son olarak tartışmalara konu olan Bay Pan karakteri, yaşadığı dönemin şartları nedeniyle çağdan bağımsız değerlendirilemez. Farklı dönemlerde nesiller tarafından karakterlerin anlaşılması ve değerlendirilmesi farklı veya birbirinin tam tersi olabilir. İnsanlar arasında tartışma konusu olabilir veya fikir birliğine varılabilir. Bay Pan, ulus bilinci olmadığı, bencil olduğu için eleştirilmiş ve kötü karakter olarak yorumlanmıştır. Savaşın topluma verdiği zararlar göz ardı edilmiştir. Bay Pan karakterini, sergilediği davranışlar nedeniyle katı şekilde eleştirmek veya savaş nedeniyle bu davranışları tamamen hoş görüp ona aşırı sempati duymak, okuru hikâyenin özünü anlamaktan ve objektif değerlendirmeden uzaklaştırır. Her okur için bu değerlendirme farklı açılardan öznel ve okuyucunun hissettiği şekilde olabilir.

Kaynakça

- Aktaş, Ş. (1991). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Anderson, M. (1990). *The Limits of Realism Chinese: Fiction in Revolutionary Period*. Berkeley: University of California Press. Erişim adresi: <https://publishing.cdlib.org/ucpressebooks/view?docId=ft4s2005qm&chunk.id=d0e3261&toc.depth=100&toc.id=d0e3261&brand=ucpress>
- Chen, S. 陈仕持. (2005). 对潘先生，多点理解少点责备 (Bay Pan'ı Daha İyi Anlayıp Daha Az Suçla). *昌吉学院学报* 1.
- Deveci, M. (2005). *Varoluş ve Bireyleşme Açısından Ferit Edgü'nün Öykü ve Romanlarında Yapı ve İzlek*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi S.B.E., Elazığ.
- Goldman, M. (1977). *Modern Chinese Literature in the May Fourth Era*. Cambridge: Harvard University Press. Erişim adresi: https://books.google.com.tr/books?id=6ECUYCdnb2oC&printsec=frontcover&dq=chinese+literature&hl=tr&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=chinese
- Gu, M. G. (2019). *Routledge Handbook of Modern Chinese Literature*. Londra: Routledge.

- Guo, Z. 郭志刚. (1982). 作家和教育家浇灌的花 - 读《潘先生在难中》 (Yazar ve Eğitimci'nin açısından - Bay Pan Sıkıntı İçinde okuma). 齐鲁学刊.
- Hu, W. 户文一 (1986). 《潘先生在难中》新论. (Bay Pan Sıkıntı İçinde Yeni Tartışma) 九江师专学报 (哲学社会科学版) 4.
- Idema, W. ve Haft, L. (1997). *A Guide to Chinese Literature. Minchigan Monographs in Chinese Studies Vol. 74.* Ann Arbor: the University of Michigan. Erişim adresi: https://books.google.com.tr/books?id=Cko_DwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
- Li, C. (2020). *Eski Çağlardan Günümüze Çin Edebiyatı.* Kaynak Yayınları.
- Li, H. (2011). *Contemporary Chinese Fiction by Su Tong and Yu Hua: Coming of Age In Troubled Times.* Boston: BRILL. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr/books?id=vPommpWbM7UC&pg=PA64&dq=Contemporary+Chinese+Fiction+by+Su+Tong+and+Yu+Hua:+Coming+of+Age+In+Troubled+Times.+Boston:+BRILL>
- Li, J. 李建维 (2015). 叶圣陶小说创作的平人生实现主义特色分析-以《潘先生在难中》为例 (Ye Shengtao'nun romanlarındaki yaşam gerçekçiliğinin özelliklerinin analizi - " Bay Pan Sıkıntı İçinde " örneği). 大众文艺: 学术版.
- Li, J. 李建 ve Lin, Q. 林青(2012). 潘先生形象现代解读与当代阐释比较——读叶圣陶《潘先生在难中》 (Bay Pan'ın İmgisinin Modern Yorumu ile Çağdaş Yorumu Arasındaki Karşılaştırma —— Ye Shengtao'nun "Bay Pan Zorluklar İçinde" adlı kitabını okumak). 名作欣赏.
- Polland, D. E. (2000). *The Chinese Essay.* UK: Hurst & Company Ltd.
- Shang, J. 商金林. (2020). *江苏历代文化名人传-叶圣陶 (Jiangsu Kültürel Tarihinde Ünlülerinin Biyografisi-Ye Shengtao)*. 江苏人民出版社. 2020.
- Qian, L. 钱理群, Wen R. 温福敏 ve Wu, Z. 吴福辉 (1998). *中国现代文学三十年 (Modern Çin Edebiyatının 30 Yılı)* 北京大学出版社.
- Tekin, M. (2004). *Roman Sanatı 1.* İstanbul: Ötüken Yayınları. Erişim adresi: <https://www.scribd.com/document/397612393/Mehmet-Tekin-Roman-Sanat%C4%B1>

- Ünal, G. (2017). 4 Mayıs Hareketi ve Çin Edebiyatında Modernleşme: Modern Çin Edebiyatı Öncüsü Zhu Zi Qing ve Unutulmaz Eseri "Beiying". *Folklor/Edebiyat* 23(89): 41-58.
- Wang, C. (1988). 论叶圣陶的短片小说 (Ye Shengtao'ın Kısa Hikayelerinin İncelenmesi). *上海大学学报* 1.
- Wu, S. 吴士余. (1981). 写出人的灵魂来: 略谈-潘先生在难中-的心理描写 (İnsan psikolojisini yazmak: Bay Pan Sıkıntı İçinde hikayesinde psikolojik durum üzerine bir tartışma). *名作欣赏* 4.
- Xiang, C. 项春雪 (2017). 基本叶圣陶教育思想下的学校课程开发 (Ye Shengtao'nun Eğitim Düşüncesine göre Okul Müfredatı Geliştirme). *课程-教材-教法* 37:2.
- Yi, H. 一辉. (1988). 关于“潘先生”形象的思考-读《潘先生在难中》札记 (Bay Pan Sıkıntı İçinde hikayesinde Bay Pan karakterini değerlendirme). *名作欣赏* 06.
- Zou, H. 邹 菡. (2002). 《潘先生在难中》的现代体式特点 (Bay Pan Sıkıntı İçinde'nin modern tarz özellikleri). *Journal of Panzhihua University*, 19(5): 41-44.

Summary

Ye Shengtao is one of the Pioneer writers of the May Fourth Movement era. Ye Shengtao has been one of the important representatives of the transition from the traditional point of view to the individuality; It has attracted attention with his stories that bring people to the forefront in the context of reality. He published his stories and narrates in popular magazines. One of Ye Shengtao's important short stories, Mr. Pan is in Trouble, was written in November 1924 and published in the magazine "Monthly Novel" edited by Mao Dun. Such stories were widely written in Chinese literature in the early 1920s. However, Ye Shengtao, unlike the others, summarized the thoughts of petty-bourgeois intellectuals by objectively writing about the psychological and spiritual states of ordinary people in this story. Therefore, the story "Mr. Pan is in Trouble" became one of the important works that defined the "gray life 灰色生活" at that time. In the story about the school principal Mr. Pan and his family's escape during the war, the main character Mr. Pan has been criticized for years for his behavior, mental state and inconsistencies during the war. From this point of view, the life of the author, her storytelling, the theme of the story, character analysis and narrative features were examined in this study.

The story Mr. Pan in Distress tells the story of a school principal's family escape from the war. The story begins with teacher Mr. Pan bringing his family to the train station. With the start of the war, Mr. Pan in panic and fear takes some of his belongings go to Shanghai. During this escape, it is explained in detail that they lived at the train station, chatted with rickshaw drivers and settled in a hotel in Shanghai. When Mr. Pan arrives in Shanghai, he is happy that he thinks he has brought his family to safety. This happiness he felt was defined and criticized by Mao Dun as temporary individual pleasure. It has also been interpreted as showing the hidden psychology of convenience of the petty-bourgeois intellectuals in the old society. Mr. Pan has the appearance of a petty-bourgeois intellectual who is in constant conflict in his heart, whose spiritual life is very empty and easily satisfied. In the second episode, Mr. Pan learns that the schools will open as soon as he thinks they are saved, and he decides to go back for fear of being fired from his job. Mr. Pan has to put aside his own happiness and security and follow the orders of the social structure. He is forced to leave his children and wife and return alone. He returns alone and his experiences, reactions to events,

behaviors and thoughts make the story interesting. When he publishes a leaflet to open the school in the third chapter, he learns that the war is raging and he himself takes refuge in the Red house. In the final episode, the war ends, but the story ends before Mr. Pan reunites with his children and wife. When he goes to the training office in the final episode, he is forced to help with the preparations to celebrate the war victory.

The third person singular point of view was used while telling the story. There were two different point of view: The first point of view is Mr. Pan, Ms. Pan, Ah Er, Wang Ma, Director of the Education Bureau of the persona staff, the second point of view is the author's point of view. Ye Shengtao describes the description of the train station in the opening paragraph, the state of the streets in Rangli during the war, and the scene in the small courtyard outside Bizhuang and the red house from the author's point of view. In this story, the 20-day period between the beginning and the end of the war is narrated. While the techniques used in the presentation of time changed the speed of the presentation of the narration, it sometimes accelerated it.

The story Mr. Pan in Distress clearly shows how war affects human psychology. We witness the emotional change of the main protagonist: Hearing about the war, he was frightened and fled with his family and was immediately happy when he settled in a Shanghai hotel; He was worried that he would return to his hometown. This unpredictable mood occurred because of the war and disappeared with the end of the war. Mr. Pan's character reflects the "changing" side of human nature. Also, the fluctuations in Mr. Pan's mood clearly demonstrate the fragility of human life and his struggle to survive in war.